

is igen eredményesen és látványosan valósította meg a koreográfia követelményeit. Az ismert tánczeneszerző, az ugyancsak fiatal *Stark* Tibor zenéje hasonlóképpen remekül viszi végig az előadást. Modern, jó értelmezésű dzsessz-számait — melyekhez *G. Dénes* György rutinos tudását, dalszövegírói otthonos biztonságát adta hozzá — hangulatfestők és könnyen megkedvelhetők, némelyik számnak máris slágerjövőt jósolhatunk. Bár a karmester, *Benkóczy* István szívvvel, lendülettel és jó érzéssel vezényelt, a szokatlan „közegben” mozgó zenekar nem mindenben tudta intencióit követni.

Akkor vagyunk igazságosak, ha ez egybeforrott szerzői együtteshez némiképpen odakapcsoljuk a rendezőt is, akinek ötletességén nagymértékben múltott a lényegében újszerű követelményeket támasztó darab kiformálása. Ezért mindenképpen elismerés illeti *Sándor* Jánost, aki invenciózusan, nagy ügyszeretettel állt a mű mellé, nézett szembe számos — köztük sajnos technikai felkészületlenségéből, hiányokból adódó — nehézséggel is. Kár volt viszont, hogy néhol nagyonis engedékenynek bizonyult sztereotíp, olcsó vígjátéki fogásokkal szemben.

A műfaj követelményei a főbb szereplőket *háromszoros feladat* elé állították: beszélő-játkszaniók, énekelniök és táncolniök kellett. Az idei szegedi szezon első musical előadása alkalmával megmutatkozott probléma most fokozottan jelentkezett: senkisémet tudott teljes mértékben e hármasnak eleget tenni. (Megnyugtató: ez nemcsak a szegedi színháznál van így. A musical esetleges állandósulása nyilván beleszól majd a színészképzésbe is.) A legérzékletesebb játékot *Torday* Teri nyújtotta a Lány szerepében, sokszínű volt *Jászai* László (Fiú) is, bár nem mindig látszott egyéniségéhez illőnek a figura. A *Férjet Király* Levente — szerepe adottságainál fogva is — inkább az erőteljes vígjátéki hangvétel irányába vitte, egyébként szokott biztonságérzetével játszott. A fiatalasszony alakjának gondolati mélységei fákón jelentkeztek *Kovács* Zsuzsa előadásában. A Valaki narrátori, sokoldalú megjelenítését *Sárosdy* Rezső rokonszenves egyszerűséggel oldotta meg. Említésre méltó rövid szerepében is *Lakky* József mindinkább megnyilvánuló jellemszínészi egyénisége.

Sándor Lajos díszletterve, színpadképe a darab jellegéhez kiválóan alkalmazkodik, és tágas játékkeret, látványos rendezői beállításokat biztosít.

LŐKÖS ZOLTÁN

SHAW: TANNER JOHN HÁZASSÁGA

BEMUTATÓ A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZBAN

Shawnak ez a vígjátéka (Ottlik Géza avatott tolmácsolásában került színre) a szerzőnek egyik legszemélyesebb, noha ellentmondásos, és a társadalom kritikája szempontjából nem a legmerészebb darabja. Az író támadást intéz benne a polgári erkölcsök képmutatása és elítélései ellen.

A darab színrevitelének egyik legfőbb problémáját az jelentette, hogy a bőbeszédű, sokszor csak vitatkozó és elmesélő, tehát nem mindig drámai jellegű szöveget úgy kellett meghúzni, hogy a darab színpadi előadása is élvezhető legyen, ugyanakkor azonban az író filozófiai mondanivalója és szellemes társadalomkritikája se szenvedjen csorbát. Szász Károly ezen a téren általában jó munkát végzett. Shaw sokszor ugyanazt a gondolatot többféleképpen is kifejezi, az előadás ugyanannak a gondolatnak többféle kifejezéséből csak egyet, rendszerint a legtermészetesebbet tartotta meg, ezzel élénkítette, pergőbbé tette a szöveget. A legnagyobb erőpróbát az átombeii pokoljelenet színrevitele jelentette. (A legtöbb előadásban vagy kihagyják, vagy a tizedrészére csökkentik ezt a tisztán filozófiai jellegű részt, bár tudunk olyan nyugatnémet és amerikai kísérletekről is, amelyek a pokoljelenetet önállóan, a darab többi részétől függetlenül díszlet nélkül, mint egy kerekasztal-beszélgetést adják elő.) Az eredeti második és harmadik felvonás összevonásával és a pokoljelenet bemutatásával az előadás második felvonása két óráig tartott, ami kissé fásasztó; megrövidítése még akkor is előnyére szolgált volna az előadásnak, ha húzni kellett volna az író szellemességeiből. A színpad elsősorban akciót követel, a pokoljelenet meghagyott, hosszú párbeszédeiben pedig több olyan részlet is van, amelyet Tanner másutt is elmond; ezeket nyugodtan el lehetett volna hagyni az író mondanivalójának csorbítása nélkül.

Szász Károly a rendezés során biztosította az egységes vígjátéki játékstílust, s kellőképpen kiemelte a fordulópontokat. Sikeresen oldotta meg az egyik legnehezebb

feladatot is: a szereplő rablóbanda vitatkozása komikus, anélkül, hogy társadalombíráló jellege csökkent volna. Általában sikerült a jellemek és a helyzetek kettősségéből eredő komikumot is játékszerűen kiaknázni, a második felvonást azonban mozgalmassabbá, színesebbé, a vitatkozást szenvedélyesebbé kellett volna tenni.

A Shaw ábrázolta alakok gazdag sokszínűsége változatos feladatok elé állította az együttes tagjait. Tanner azzal lesz komikussá, hogy állandóan menekül a házasság és Anna elől, de mindhiába. Anna változatos eszközökkel, mint a pók szövi hálóját Tanner körül, Mendoza rablóvezér léteire érzélgős Courts-Mahler-figuraként ostoba szerelmes verseket fuvolázik lágyan az éjszakába. Az ifjú Malone az angol úri világ erkölcseseinek heves bajnoka, aki ezeknek a képmutató erkölcsöknek a vakbuzgó-védelmében teszi magát nevetségessé. — Ramsden nagyképű pózoló, aki haladónak vallja magát, de maradi kispolgár: erénycsósznek játssza meg magát, holott maga nem erényes. Az öreg Malone majd fölényes, majd megalázkodó alakjában a rangkorságot állítja pellengérré az író. A jellemek és a helyzetek állandó kontrasztja a humornak, a derűnek, az iróniának és a komikumnak szinte kiapadhatatlan forrásává lesz a darabban. A színészek és a rendező általában jól megértették és kiaknázták ezt. *Jászai László* Octavius szerepében hangjával, tekintetével, arcjá-tékával kitűnően alakította a naiv, idealista, gyöngéd szívű, lovagias, érzelmes jófiút, akinek alakja a Tannert alakító *Bozóky* István erősen intellektuális, gúnyos és csúfondáros játékkával szemben lett igazán nevetségessé. Anna szerepéből *Barta* Mária-nak különösen az életerőt sikerült kifejezésre juttatnia; a mindig szerepet játszó — ha kell, hazudó, ha kell, hízelgő, intrikus és őszinte — nő alakja azonban Shaw-nál sokszínűbb és gazdagabb, mint ahogy azt *Barta* alakításában láthattuk. Tanner John szerepe követeli meg a legnagyobbfokú beszédművészetet. *Bozóky* István rendelkezik ezzel a képességgel, a pokoljelenetben azonban már ő sem győzi lendülettel az iramot; a figura humorérzékét, intellektuális beállítottságát, szemtelenségét sikeresen ábrázolta, fiatalágának, nyugtalan ingerlékenységének bemutatásával azonban néha adós maradt.

Talán a feladat nagysága ellenére is alkalmat lehetett volna itt adni egy fiatal színésznek arra, hogy legalább másodszerreposztásban kipróbálja erejét és tehetségét. *Kovács* János Henry Straker szerepében hitelesen viszi színre azt a figurát, akit az író megírt: az öntudatos munkást, aki azonban családi előítéletek rabja. *Mendoza*, az érzelmes rablóvezér túlzásokra csábító figuráját *Kátay* *Endre* mértéktartó eszközökkel sokoldalúan, színesen vitte színre; durva és érzélgős, alázatos pincér és gögős rablóvezér egy személyben. *Katona* *András*, az idősebb *Hector Malone*, és *Ács* *László*, a fiatal *Hector* szerepében fellépésük első perceiben még nem nyújtották az alak teljes és hiteles figuráját, nagy összeveszési jelenetüket azonban az előadás egyik legsikerültebb mozzanatává avatták. *Zádori* *István*, *Szegedi* *Molnár Géza*, *Gémesi* *Imre*, *ifj. Körmives* *Sándor*, *Décsy* *Györgyi* és *Bányász* *Ilona* jól illeszkedtek bele az együttes munkájába. Violet szerepét eredetileg *Falvay Klárinak* kellett volna játszani, *Bókay* *Mária* szereplése félig-meddig beugrásnak számít. Ezt figyelembe véve aránylag jól megoldotta feladatát, de a figura határozottságát, keménységét, helyenként szinte céltudatos könyörtelenségét, fölényes gögjét inkább csak külsőséges eszközökkel ábrázolta.

Szekely *László* díszletei, *Kemenes* *Fanny* m. v. jelmezei jól szolgálták a kor légkörének megteremtését.

Mindent egybevetve: a szegedi színházi évadnak örvendetes eseménye a Tanner John házasságának bemutatása.

KÁLMÁN LÁSZLÓ

FIATAL MŰVÉSZEK

PATAY LÁSZLÓ

Harminchárom éves, a Képzőművészeti Főiskolán 1956-ban szerezte meg diplomáját, de az Ernst Múzeumban most megrendezett kiállítása már változatos, több-rétegű életművet mutatott be. Korai munkái mesterének, Szőnyi Istvánnak a hatását tükrözik, bár ezekben is kiütözik egyéni látásmódja: a dolgok kevéssé nyilvánvaló tulajdonságai iránti érdeklődése. 1962 közbenso állomás, bár a sajátos tartalom ekkorra kialakította a sajátos formanyelvet. Az 1963–65. évi képek a teljes érés termékei: a kifejezés árnyalt, differenciált, csiszolt.